
Nieuwe regels inzake behandeling en berechting van de vordering

Eric Brewaeyts

Staatsraad, docent Vrije Universiteit Brussel

Bruno Maes

Advocaat bij het Hof van Cassatie, Hoofddocent Vrije Universiteit Brussel

Nico Clijmans

Advocaat, praktijkassistent Vrije Universiteit Brussel

Rudy Verbeke

Vrederechter, praktijklector Vrije Universiteit Brussel

Inleiding

Met deze wet heeft de wetgever gepoogd door een reeks verspreide maatregelen de strijd aan te binden tegen de gerechtelijke achterstand.

Het was o.m. de bedoeling de rechtspleging van het 'kort debat' te herwaarderen, de regels van het in gereedheid brengen van een rechtszaak te wijzigen, enkele regels inzake de sancties in het procesrecht aan te passen en de actieve rol van de rechter te vergroten.

Hierna volgt een bespreking van deze nieuwe regels.¹

1. De rechtspleging van het kort debat

1. Artikel 19, tweede lid, Ger. W.

1.1. Artikel 19, tweede lid, van het Ger. W. luidde:

“Alvorens recht te doen, kan de rechter een voorafgaande maatregel bevelen om de vordering te onderzoeken of de toestand van partijen voorlopig te regelen.”

De nieuwe bepaling² luidt:

“Alvorens recht te doen, kan de rechter, in elke stand van de rechtspleging, een voorafgaande maatregel bevelen om de vordering te onderzoeken of een tussengeschied te regelen dat betrekking heeft op een dergelijke maatregel, dan wel de toestand van de partijen voorlopig te regelen. De meest gereede partij kan hiertoe de zaak in elke stand van het geding voor de rechter brengen bij eenvoudig schriftelijk verzoek neergelegd ter of toegezonden aan de griffie; de griffier roept de partijen en, in voorkomend geval, hun advocaat op bij gewone brief of, in geval de partij verstek heeft laten gaan op de inleidingszitting en geen advocaat heeft, bij gerechtsbrief.”

Niet enkel bij de inleiding van een geding, doch ook tijdens het geding, is het thans mogelijk om van de rechter te verkrijgen dat deze hetzij een *onderzoekmaatregel* beveelt (of een geschilpunt hierover beslecht), hetzij de toestand van partijen *voorlopig* regelt.

1.2. *“De vorderingen bedoeld in artikel 19, tweede lid”* vormen één van de gevallen waarin van rechtswege een *kort debat* zal plaatsvinden tenzij de partijen akkoord

¹ G. DE LEVAL, F. GEORGES, P. MORIAU e.a. “La loi Onckelinx du 26 avril 2007 modifiant le Code judiciaire en vue de lutter contre l’arriéré judiciaire” in *Le droit judiciaire en mutation*, G. DE LEVAL et F. GEORGES (éds.), Liège, Anthemis, 2007.

² Zie ook: D. SCHEERS en P. THIRIAR, “Het gerechtelijk recht in de hoogste versnelling”, Intersentia, Antwerpen-Oxford, 2007, 3-7; E. BOIGELOT, “Les débats succincts et les mesures avant dire droit”, in J. ENGLEBERT (coördinateur), *Le procès civil accéléré? Premiers commentaires de la loi du 26 avril 2007 modifiant le Code judiciaire en vue de lutter contre l’arriéré judiciaire*, Brussel, Larcier, 2007, 17-19.

gaan om hiervan af te wijken (zie het nieuwe *art. 735, § 2 Ger. W.*). Het is de bedoeling dat deze vorderingen *snel* worden behandeld, i.e. op de eerste zitting aan deze vordering ex artikel 19, tweede lid, Ger. W. besteed, dan wel op een zitting in de nabije toekomst waarnaar het debat wordt uitgesteld.

Dit blijkt ook uit de wijze waarop deze vorderingen aanhangig worden gemaakt. Een *eenvoudige brief* aan de (ter) griffie gericht (neergelegd) volstaat opdat de griffier de partijen (en, in voorkomend geval, hun raadslieden) zou oproepen, hetgeen, opnieuw, bij *gewone brief* gebeurt tenzij wanneer een partij *verstek* heeft gelaten op de inleidende zitting én geen advocaat heeft. Enkel dan wordt de *gerechtsbrief* gehanteerd als oproepingsmiddel.

1.3. Alhoewel wettelijk niet vereist, doet men er als meest gereede partij goed aan het verzoek, tijdens het geding, om een maatregel alvorens recht te doen in de zin van artikel 19, tweede lid, Ger. W., te *motiveren* én in dubbel te versturen aan zijn tegenstrever (in voorkomend geval de tegenpartij), wil men over de gevorderde maatregel kunnen debatteren op de vastgestelde zitting (of zitting na kort uitstel). Zoniet lijkt de eerbiediging van het recht van verdediging te vereisen dat de zaak op de eerste zitting sowieso zou worden uitgesteld teneinde de wederpartij toe te laten haar verweer voor te bereiden tegen de op die zitting vernomen argumentatie van de vorderende partij.

Het voorgaande klemt des te meer daar het voor de rechtbanken zo al niet makkelijk zal zijn om deze ‘korte processen’ te kunnen behandelen op korte termijn.³ De nieuwe regeling van artikel 19, tweede lid, Ger. W. lijkt inderdaad maar te kunnen slagen als alle actoren bij het proces zich van hun beste kant laten zien.

1.4. Zo is niets geregeld omtrent de weerslag van de toepassing van artikel 19, tweede lid, op de vastgestelde *kalender van conclusietermijnen* hetzij na akkoord tussen de partijen, hetzij opgelegd door de rechter (zie verder). Men moet er dus van uitgaan dat deze gewoon behouden blijft en doorloopt los van de ‘korte rechtspleging’.

Partijen zouden eventueel een specifieke kalender van conclusietermijnen kunnen voorstellen, maar dit lijkt niet de bedoeling te zijn van een ‘kort debat’.

De wetgever heeft evenmin aandacht besteed aan de gevolgen van het *verstek* van een partij op een bij toepassing van artikel 19, tweede lid vastgestelde zitting, noch aan de gevolgen van de verschijning van een partij die in de rechtspleging ten gronde verstek had laten gaan, noch aan de toepasbaarheid van artikel 804, tweede lid, Ger. W.⁴

1.5. Een kennelijk misbruik van artikel 19, tweede lid, kan aanleiding geven tot toepassing van het nieuwe *artikel 780bis*, en het toekennen van een *schadevergoeding* en/of het opleggen door de rechter van een *geldboete*, althans indien kan worden aangetoond dat de procedure is aangewend *voor kennelijk vertragende of onrechtmatige doeleinden*, bv. door in extremis een voorafgaande maatregel te vorderen of gebruik te maken van art. 19, tweede lid, bij het minste geschilpunt dat tijdens de rechtspleging tussen partijen rijst.

Of de uitspraak van de rechter over de gevraagde ‘voorafgaande maatregel’ kan worden gekwalificeerd als een ‘nieuw feit’ in de zin van artikel 748, § 2, Ger. W.⁵, zal de rechtspraak moeten uitwijzen.

1.6. Welke *rechter* zal dienen te oordelen over de vordering op grond van artikel 19, tweede lid, Ger. W. tijdens het geding? De rechter van de inleidingskamer of de rechter die het geschil ten gronde zal beslechten? De wetgever bewaart dienaangaande het stilzwijgen. Ook hier zal de praktijk een oplossing dienen aan te reiken. De rechter bij wie de zaak ten gronde aanhangig is lijkt het best geplaatst om in deze te oordelen, te meer daar het haar of hem tevens zal toelaten om van het dossier reeds kennis te nemen en er aldus reeds vertrouwd mee te geraken met het oog op het debat ten gronde.

Wellicht zullen de hoven en rechtbanken organisatorisch moeten ingrijpen en *afzonderlijke zittingen* moeten vaststellen waarop bedoelde voorafgaande maatregelen dienen behandeld, om te vermijden dat de verhoopte herwaardering van het kort debat een slag in het water wordt... Dit zal makkelijker verwezenlijkt worden in kleine dan in grote rechtbanken.

1.7. Toepassing van het nieuwe artikel 19, tweede lid, Ger. W. teneinde in elke stand van het geding via een kort debat een maatregel alvorens recht te doen te verkrijgen is slechts mogelijk voor de zaken ingeleid *na 1 september 2007* of waarvoor op die datum, alhoewel op rol staand, geen rechtsdag of rechtsplegingskalender is vastgesteld, of waarvoor geen enkel vaststellingsverzoek werd ingediend (zie art. 31 van de Wet van 26 april 2007).

2. Artikel 735 Ger. W.

2.1. De wetgever wil de procedure van het ‘kort debat’ ter inleidende zitting herwaarderen.

Zo’n kort debat impliceert in de regel dat de zaak zonder conclusies (zie art. 735, § 3) en lange pleidooien kan worden afgehandeld omdat het om een eenvoudige zaak zonder ernstige betwistingen gaat⁶. Het is de bedoeling

³ In dat verband is het trouwens spijtig te noemen dat het nieuwe art. 748bis Ger. W. de conclusies in de zaken die de vorderingen ex art. 19, tweede lid, Ger. W. betreffen uitdrukkelijk vrijstelt van syntheseplicht.

⁴ D. SCHEERS en P. THIRIAR, *o.c.*, 6-7, nr. 3.

⁵ D. SCHEERS en P. THIRIAR, *o.c.*, 4-5, voetnoot 13.

⁶ B. MAES, “Meer eenvoud en samenhang in de procesvoering: utopie of realiseerbaar ideaal?”, in *De praktijkjurist*, XIII, Gent, Story, 2007, (205), 207, nr. 1 en 217, nr. 9.

dat de zaak zo mogelijk op de inleidende zitting of, wanneer de rol op die zitting dit niet mogelijk maakt, na verdaging op een ‘nabije datum’.

2.2. De wetgever heeft nu gemeend te opteren voor het instellen van een *wettelijk vermoeden* in een aantal aangelegenheden die zullen worden behandeld via deze procedure, waarin, zoals gezegd, het opstellen van conclusies niet verplicht is en de zaak eerder een korte mondelinge toelichting behoeft, met dien verstande dat de partijen akkoord kunnen gaan om de normale rechtspleging te volgen:

“Behoudens akkoord van de partijen zal het geding op grond van de voor de korte debatten voorziene procedure worden behandeld in de volgende gevallen:

- de invordering van de niet betwiste schuldvorderingen⁷;
- de vorderingen bedoeld in artikel 19, tweede lid;
- de taalwijzigingen als geregeld in artikel 4 van de wet van 15 juni 1935;
- de regeling van geschillen van bevoegdheid;
- de vorderingen om uitstel van betaling;” (art. 735, § 2, tweede lid, Ger. W.).

Aangezien de wetgever enkel spreekt van een behandeling “op grond van de voor de korte debatten voorziene procedure” wordt de behandeling van de opgesomde gevallen betiteld “zoals” in korte debatten.

Het is duidelijk dat deze regeling geïnspireerd is door de procedure van het kort debat in hoger beroep zoals uitgewerkt in artikel 1066, tweede lid, Ger. W.

2.3. Het verzoek om een kort debat dient gemotiveerd te zijn en gaat uit van de eiser in de inleidende akte. De verweerder kan het eveneens indienen (art. 735, § 1), schriftelijk bij conclusie of zelfs mondeling op de inleidende zitting.

In andere aangelegenheden dan de hierboven vermelde wordt de zaak enkel in een kort debat behandeld indien de partijen hiermee akkoord gaan. In dat geval bepaalt de rechter ook de duur van het debat (art. 735, § 2, eerste lid). Is er geen akkoord, dan dient de rechter over de toepassing van het kort debat te oordelen. Tegen zijn beslissing staat geen rechtsmiddel open (art. 735, § 6).

Het is de partijen niet verboden om conclusies te nemen, in welk geval ze deze aan de rechter dienen te overhandigen die ze voor gezien tekent (art. 735, § 3).

Hoewel de wet hieromtrent niets bepaalt, sluit geen enkele tekst uit dat ook in de rechtspleging van het kort de-

bat een kalender van conclusietermijnen in de zin van artikel 747 zou worden overeengekomen of, aangepast aan deze rechtspleging, opgelegd door de rechter⁸.

2.4. Een tweede aanpassing van artikel 735 Ger. W. betreft dan de toepassing van deze wetsbepaling in *onsplitsbare* geschillen waarbij één of meerdere partijen verstek laten gaan en er tenminste één verschijnt (cf. art. 735, § 5, tweede lid, Ger. W.).

Artikel 735 Ger. W. is van toepassing op voorwaarde dat elke niet verschenen partij bij gerechtsbrief (die de tekst van art. 735, § 5 overneemt) door de griffier opgeroepen wordt op een zitting op nabije datum, waarop een vonnis op tegenspraak zal kunnen gevorderd worden.

2.5. De nieuwe procedure “zoals in korte debatten” zou van toepassing zijn op daarin vermelde zaken, die alhoewel ingeleid vóór 1 september 2007, werden uitgesteld naar een zitting van de inleidingskamer gelegen na deze datum⁹.

3. De ingereedheidbrenging van de zaak

3.1. Algemeen

3.1.1. De kernbepalingen inzake de instaatstelling zijn in hoofdzaak neergelegd in het gewijzigde artikel 747 Ger. W. dat het “ankerartikel” van de nieuwe regeling uitmaakt. Van bij het prille begin van de procedure krijgen de partijen zicht op het verdere verloop en op de pleitdatum¹⁰.

3.1.2. Vooraleer conclusies kunnen worden opgesteld moeten de partijen hun stukken aan elkaar meedelen. Zolang dit niet gebeurd is, is de rechtspleging geschorst (art. 736 Ger. W.). Artikel 747, dat handelt over de termijnen waarbinnen de partijen conclusies moeten nemen, houdt daarmee echter geen rekening. Vooraleer de rechter conclusietermijnen bepaalt zal hij voorzichtigheidshalve nagaan of de stukken werden meegedeeld. In beginsel moet het bewijs van de minnelijke mededeling bij het dossier van de rechtspleging worden gevoegd (art. 721, 2° Ger. W.).

3.1.3. Het in gereedheid brengen van het geding is niet meer enkel de zaak van de partijen. Het geschiedt onder toezicht van de rechter, die daarin een zeer actieve rol heeft.

⁷ In de Memorie van toelichting (Wetsontwerp tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek met het oog op het bestrijden van de gerechtelijke achterstand. Memorie van toelichting. *Parl. St.* Kamer 2006-07, nr. 51K2811001, p. 8) wordt uitdrukkelijk verwezen naar art. 1338 Ger. W. en naar art. 3/1 a) tot c) van de Verordening EG nr. 805/2004 van het Europees Parlement en van de Raad van 21 april 2004 tot invoering van een Europese executoriale titel voor niet-betwiste schuldvorderingen. Zie in dit verband: J.-F. VAN DROOGHENBROECK en S. BRIJS, “Un titre exécutoire européen”, in *Les Dossiers du journal des tribunaux*, Brussel, Larcier, 2006, 360 p.

⁸ D. SCHEERS en P. THIRIAR, *o.c.*, 19 *in fine* (zie ook *infra*).

⁹ Raadpl. H. BOULARBAH, “Le procès civil accéléré? Entre discours et réalités. Présentation générale et application dans le temps de la loi du 26 avril 2007 modifiant le Code judiciaire en vue de lutter contre l’arriéré judiciaire”, in J. ENGLEBERT (coördinateur), *Le procès civil accéléré? Premiers commentaires de la loi du 26 avril 2007 modifiant le Code judiciaire en vue de lutter contre l’arriéré judiciaire*, Brussel, Larcier, 2007, 36.

¹⁰ P. DAUW en S. VOET, “Gewijzigd gerechtelijk recht”, *NjW* 2007, 583, nr. 28.

De nieuwe regeling poogt ter vrijwaring van het goed functioneren van de openbare dienst van het gerecht een harmonieus evenwicht te vinden tussen de behouden vrijheid van de procespartijen die meester blijven van de zaak en de actieve rol van de rechter. De essentie bestaat erin dat bij gebrek aan overeenstemming tussen partijen omtrent een regeling, de rechter, na de inleiding het verdere verloop van de procedure moet dirigeren, tenzij blijkt dat beide partijen dit niet wensen door om de verwijzing naar de rol of een verdaging naar een bepaalde datum te vragen.¹¹

Ofwel worden de conclusietermijnen vastgesteld

- door bekrachtiging van het akkoord van de partijen;
- ambtshalve;
- op verzoek van één of meer partijen.

Tegelijk stelt de rechter de pleitdatum vast.

3.1.4. De wet heeft een “procedure binnen de procedure” geïnstitutionaliseerd. (zie hoger). De wijze waarop de “nevenprocedure” moet worden in gereedheid gebracht is niet door de wet geregeld. Evenmin wordt gezegd wat de weerslag kan zijn van een dergelijke voorafgaande maatregel – en van de uitvoering ervan – op de reeds vastgestelde conclusietermijnen.

3.1.5. Bij het in gereedheidbrengen van de zaak moet ook worden gelet op het voorschrift van artikel 756 Ger. W.:

“In de zaken waarvoor de rechtsdag is bepaald overeenkomstig de artikelen 747 en 750 en onverminderd afwijkingen of andere regelingen omschreven in de beschikking van in staat stellen van de zaak, in de beschikking van bepaling van de rechtsdag, in het bericht van verdaging of in het bericht van bepaling van de rechtsdag, worden de stukken ter griffie neergelegd ten minste vijftien dagen voor de rechtsdag bepaald voor de pleidooien” (art. 756).

Er wordt niet in een uitdrukkelijke sanctie voorzien. Een sanctie als “de stukken die neergelegd worden na het verstrijken van de termijn worden van ambtswege uit de debatten geweerd” had in overweging kunnen worden genomen. Een dergelijke sanctie zou verkeerd kunnen worden begrepen of buitensporig zijn.

In de memorie van toelichting wordt benadrukt dat het van belang is dat, indien de partijen niet voornemens zijn te pleiten op de rechtsdag, alles in het werk wordt gesteld om te vermijden dat de rechter geen nutteloze tijd besteedt aan het voorbereiden van een zaak die tijdens de zitting niet zal worden behandeld. Dergelijke situaties zouden uitzonderlijk moeten zijn, want afgezien van de

genuanceerde voorwaarden inzake de toepassing van artikel 756 en de eerbied die moet worden opgebracht voor het werk van de rechter, kan hij in voorkomend geval de zaak van ambtswege van de zittingsrol weglaten (art. 730, § 2, b), eerste lid). De eventuele sanctie van de weglating van ambtswege van de algemene rol wordt niet behouden in het ontwerp.¹²

3.2. De conclusietermijnen en de bepaling van de rechtsdag

3.2.1. Minnelijke regeling onder toezicht van de rechter

3.2.1.1. Beginsel

Artikel 747, § 1: *“De partijen kunnen op de inleidingszitting en op elke latere zitting onderling conclusietermijnen afspreken. De rechter licht de partijen die conclusietermijnen wensen af te spreken in over de vroegste datum waarop een rechtsdag zou kunnen worden bepaald.*

De rechter neemt akte van de conclusietermijnen, bekrachtigt ze en bepaalt de rechtsdag. De griffier geeft de partijen en hun advocaten kennis van deze beschikking.”

De rechter licht de partijen in over de vroegste datum waarop een rechtsdag zou kunnen worden bepaald. De partijen kunnen hun conclusietermijnen daarop afstemmen. Partijen kunnen de rechter suggesties doen in verband met de rechtsdag, maar deze wordt hoe dan ook soeverein door de rechter bepaald.¹³

3.2.1.2. Sanctie

Artikel 747, § 1 verwijst niet naar het zesde lid van § 2 dat de sanctie bepaalt, wel naar andere leden. De structuur van dit wetsartikel is geen pareltje van logistiek kunnen¹⁴. Is de sanctie hier niet van toepassing? Dan wordt het hele systeem onwerkzaam in geval van minnelijke regeling. Artikel 748, § 1, dat het heeft over het verbod nieuwe conclusies neer te leggen, is te dezen evenmin van toepassing. Onder de vroegere regeling (1992) werd aangenomen dat de sanctie, bepaald bij (het toenmalige) artikel 747 § 2, *in fine* (laattijdig overgelegde conclusies worden ambtshalve uit de debatten geweerd) van toepassing was op de procedure-agenda die op verzoek van de partijen wordt vastgesteld op de inleidende zitting en genoteerd wordt op het zittingsblad¹⁵. Het ligt niet voor de hand dat die interpretatie kan worden gehandhaafd. Toch wordt gesteld dat ook in dit geval laattijdige conclusies ambtshalve uit het debat worden geweerd, omdat anders het systeem niet werkbaar wordt.¹⁶ Wel zou men het niet-

¹¹ P. DAUW en S. VOET, *o.c.*, *NjW* 2007, 583 e.v., nr. 27.

¹² *Parl. St.* Kamer 2006-07, 51/2811/002, p. 20-21.

¹³ P. DAUW en S. VOET, *o.c.*, *NjW* 2007, 584, nr. 33.

¹⁴ P. DAUW en S. VOET, *o.c.*, *NjW* 2007, 583, nr. 30.

¹⁵ Cass. 8 juni 1995, *P.&B.* 1995, 189 met noot E. BREWAEYS; Brussel 23 juni 1994, *J.L.M.B.* 1994, 1065; Brussel 23 februari 1994, *A.J.T.* 1994-95, 40 met noot B. DECONINCK; zie ook: Cass. 1 juni 2001, *R.W.* 2002-03, 134; *A.J.T.* 2001-02, 528 met noot E. BREWAEYS; *P.&B.* 2002, 42, met noot P. TAELEMAN en P. THION.

¹⁶ P. DAUW en S. VOET, *o.c.*, *NjW* 2007, 584, nr. 36.

naleven van conventioneel vastgelegde termijnen adequaat kunnen sanctioneren door toepassing te maken van artikel 1134 van het burgerlijk wetboek: wettig aangegane overeenkomsten strekken partijen tot wet.¹⁷ Wie een overeenkomst niet naleeft begaat een fout, en reeds eerder werd aangetoond dat het foutief aanwenden van het recht om conclusies te nemen voor gevolg heeft dat deze conclusies uit de debatten worden geweerd. Voorafgaande ingebrekestelling is niet nodig, vermits de procespartij zich verbonden had om iets te doen binnen een bepaalde termijn, die zij heeft laten voorbijgaan (art. 1146 B.W.).

3.2.2. De rechterlijke termijnregeling

3.2.2.1. Toepassingsgebied

- De rechterlijke termijnregeling is enerzijds secundair aan de minnelijke kalenderregeling, maar dringt zich anderzijds automatisch op wanneer beide partijen niet vragen dat de zaak naar de rol wordt verwezen of wordt verdaagd.¹⁸
- Het voorschrift geldt onverminderd de regeling inzake verstek. De verplichting voor de rechter om de zaak in staat te stellen op grond van artikel 747, § 2, derde lid geldt echter ook als de partijen niet verschijnen¹⁹, en bestaat blijkbaar ook als de verweerder verstek laat gaan en de eiser geen verstekvonnis heeft genomen. Vraag is of er dan nog toepassing kan worden gemaakt van artikel 803 Ger. W. om op een latere zitting verstek te nemen. De rechter zal immers automatisch een pleitdatum vaststellen. Maar dit kan een tijdje duren. Er worden immers eerst conclusietermijnen vastgesteld. Kan men de zaak ondertussen versnellen door toepassing te maken van artikel 803 Ger. W.? Wellicht kan enkel een door de verschenen partij neergelegd verzoek op grond van artikel 803 Ger. W. vooraleer de beschikking op grond van artikel 747, § 2 werd verleend, de rechterlijke route pareren.²⁰
- De wet zegt nu ook uitdrukkelijk dat de regeling van artikel 747, § 2 Ger. W. van toepassing is in kort geding of in de procedures zoals in kort geding (art. 747, § 3). Vroeger was dit anders.²¹ In die procedures moeten de partijen hun opmerkingen formuleren binnen de vijf dagen en de rechter moet over de instaatstelling beslissen binnen de acht dagen. Die termijnen kunnen desgevallend nog worden verkort.

- De wet zegt niet of de mogelijkheid van rechterlijke termijnregeling ook geldt voor procedures op grond van artikel 19, tweede lid (voorafgaande maatregelen). Er bestaat echter geen tekstargument om dit systeem in dergelijk geval uit te sluiten.

3.2.2.2. De regeling

3.2.2.2.1. Opmerkingen over de instaatstelling

Art. 747, § 2: “*Onverminderd de toepassing van de regels inzake het verstek, kunnen de partijen, afzonderlijk of gezamenlijk, in voorkomend geval in de gedinginleidende akte, aan de rechter en aan de andere partijen hun opmerkingen over de instaatstelling van de zaak bezorgen, uiterlijk binnen de maand na de inleidingszitting. Deze termijn kan door de rechter worden verkort ingeval dat noodzakelijk is of de partijen daarover overeenstemming hebben bereikt.*”

Artikel 729 bepaalt nu dat de advocaten in hun schriftelijke verklaring van verschijning in de mate van het mogelijke, hun standpunt kunnen toelichten inzake de instaatstelling van de zaak. Deze verklaring wordt vooraf aan de griffie gericht. Dit wordt vermeld op het zittingsblad.

De partijen, die daarvan wensen gebruik te maken, hebben heel wat inspraakmogelijkheid bij het bepalen van de conclusietermijnen. De rechter moet rekening houden met hun opmerkingen.²²

De partijen zijn niet verplicht opmerkingen te formuleren. Als zij dat niet doen is de rechter evenwel niet vrijgesteld van de verplichting om een beschikking tot instaatstelling te nemen.²³

Opmerkingen over de instaatstelling kunnen op vier ogenblikken worden geformuleerd:

- in de gedinginleidende akte (in sommige gevallen zal de eiser er verstandig aan doen om in de inleidende akte in hooforde gewag te maken van artikel 735 Ger. W. en in ondergeschikte orde te vragen een kalender vast te stellen);
- in de verklaring van verschijning (art. 729 Ger. W.);
- op de inleidingszitting.

Hier kunnen partijen nog een akkoord sluiten over de conclusietermijnen.

In het andere geval kan de verwerende partij, zo zij dit nog niet heeft gedaan in haar verklaring van verschijning, haar opmerkingen formuleren op het termijnregelingsvoorstel dat de eiser in de inleidende akte heeft geformuleerd.

¹⁷ G. DE LEVAL et P. MOREAU, *o.c.*, p. 170.

¹⁸ P. DAUW en S. VOET, *o.c.*, *NjW* 2007, 584, nr. 39.

¹⁹ J. ENGLEBERT, “la mise en état de la cause et l’audience de plaidoiries”, in J. ENGLEBERT (coördinateur), *Le procès civil accéléré? Premiers commentaires de la loi du 26 avril 2007 modifiant le Code judiciaire en vue de lutter contre l’arriéré judiciaire*, Brussel, Larcier, 2007, nr. 30.

²⁰ P. DAUW en S. VOET, *o.c.*, *NjW* 2007, 585, nr. 46.

²¹ Zie o.m.: Kort. ged. Rb. Brussel 26 februari 1993, *J.L.M.B.* 1993, 475; Rb. Antwerpen 5 maart 1993, *R.W.* 1992-93, 1172.

²² Al zegt de wet niet wat er gebeurt wanneer dit voorschrift wordt miskend.

²³ D. SCHEERS en P. THIRIAR, *o.c.*, p. 31.

Niets belet dat de eiser, zo hij daarover niets heeft gezegd in de inleidende akte, op de inleidingszitting nog zijn desiderata laat kennen.

– binnen de maand na de inleidingszitting.

Deze termijn kan worden verkort als de partijen het daarover eens zijn, of volgens de noodwendigheden van de zaak (het lijkt evident dat de eiser daarover uitleg zal moeten verschaffen). Die beslissing tot verkorting van de termijn zal noodzakelijkerwijze moeten worden genomen op de inleidingszitting.²⁴

3.2.2.2.2. De beslissing tot regeling van de rechtspleging – *“Uiterlijk zes weken na de inleidingszitting, bepaalt de rechter het tijdsverloop van de rechtspleging, in voorkomend geval het akkoord van de partijen bekrachtigend of rekening houdend met de opmerkingen van de partijen. Afhankelijk van de datum van de pleitzitting, die, ingeval de conclusietermijnen door de rechter worden bepaald, uiterlijk drie maanden na de overlegging van de laatste conclusies plaatsvindt, bepaalt de rechter het aantal conclusies en de uiterste datum waarop de conclusies ter griffie moeten worden neergelegd en toegezonden aan de andere partij, alsmede de datum en het uur van de pleitzitting en de duur ervan.”*

– Om de pleidooien nauwer op het uitwisselen van conclusies te laten aansluiten moet de pleitzitting uiterlijk drie maand na de mededeling (de wet zegt: overlegging) van de laatste conclusie plaatsvinden.²⁵

– De beschikking tot instaatstelling moet dus worden gewezen binnen de zes maanden na de inleiding. Aan de miskennis van deze termijn is geen sanctie verbonden. Evenmin werd een termijn voorgeschreven waarbinnen de griffier de beschikking moet ter kennis brengen.²⁶

– De wet spreekt over een termijn van zes weken na de inleidingszitting. Het gebeurt soms dat een zaak op de inleidingszitting wordt verwezen naar de bevoegde rechter (art. 660-662 Ger. W.), eventueel na tussenkomst van de arrondissementsrechtbank (art. 639 -643 Ger. W.) In dergelijke gevallen begint de termijn om de beschikking te nemen pas te lopen vanaf het ogenblik waarop de zaak bij de bevoegde rechter wordt ingeleid. Ervaring leert immers dat zo'n verzending, zeker als deze via de arrondissementsrechtbank gebeurt, niet binnen die termijn kan gebeuren, zodat de rechter, naar wie de zaak werd verwezen materieel in de onmogelijkheid is de beschikking uiterlijk zes weken na de inleiding te wijzen. De zaken

liggen anders wanneer de verwijzing binnen dezelfde rechtbank gebeurt (art. 88, § 2 Ger. W.).

– Tegen de beschikking van in staat stellen en van bepaling van rechtsdag staat geen rechtsmiddel open. De rechter kan echter in geval van verzuim of verschrijving in de beschikking van in staat stellen en van bepaling van rechtsdag, deze beschikking ambtshalve dan wel op, zelfs mondeling, verzoek van een partij, verbeteren of aanvullen. De beschikking wordt in het proces-verbaal van de zitting vermeld. De griffier brengt de beschikking bij gewone brief ter kennis van de partijen en, in voorkomend geval, van hun advocaten, en bij gerechtsbrief van de niet verschenen partij.

Het lijkt op het eerste gezicht dat de wetgever het hier heeft over de verbeterende beschikking en de kennisgeving daarvan.

Een diepere lezing van de tekst, en de inpassing ervan in het systeem, maakt echter duidelijk dat de wetgever hier drie verschillende zaken op het oog had:

1. de onmogelijkheid om een rechtsmiddel in te stellen. Dit was vroeger ook reeds het geval²⁷;
2. de mogelijkheid tot correctie van de beschikking. De rechter kan hier handelen op mondeling verzoek van een partij. Het is niet duidelijk hoe dat in de praktijk in zijn werk gaat. Toch moet tegenspraak gewaarborgd zijn²⁸;
3. de kennisgeving van de (initiële) beschikking. De derde en de vierde volzin van het vierde lid van artikel 747, § 2 was wetstechnisch gezien beter de eerste zin geweest. Nu kan de lezer in verwarring worden gebracht en denken dat de kennisgeving (en de vermelding op het zittingsblad) enkel moet gebeuren bij verbeterende beschikking...

– De rechter bepaalt niet zozeer een termijn, uitgedrukt in weken of maanden, maar een uiterste datum. Hij zal dus, met de kalender in de hand, moeten nagaan of die uiterste datum geen zaterdag, zondag of wettelijke feestdag is, want dan kan men geen conclusies ter griffie neerleggen (huidig artikel 52, tweede lid Ger. W.).²⁹ De regel van artikel 53 (verlenging tot de eerstvolgende werkdag) geldt hier niet: men moet immers een proceshandeling stellen voor een bepaalde datum, niet vóór het verstrijken van een bepaalde termijn.³⁰

– De rechter bepaalt het tijdsverloop van de rechtspleging. Dit houdt uiteraard meer in dat het vaststellen van de uiterste data waarop de conclusies moeten worden

²⁴ J. ENGLEBERT, *o.c.*, nr. 33.

²⁵ P. DAUW en S. VOET, *o.c.*, *NjW* 2007, 585, nr. 39.

²⁶ A. BOUCHÉ, *o.c.*, *J.T.* 2007, 557.

²⁷ Cass. 4 november 1994, *Arr. Cass.* 1994, 930; Cass. 24 januari 1997, *P.&B.* 1997, 89.

²⁸ J. ENGLEBERT, *o.c.*, nrs. 82 en 83.

²⁹ Daarin zal verandering komen als de justitie ooit geïnformatiseerd geraakt.

³⁰ J. ENGLEBERT, *o.c.*, nrs. 84-85.

neergelegd. Uit de wet blijkt dat de rechter ook de rechtsdag vaststelt.

Maar hij kan nog meer doen (mits men het vraagt). Hij kan de termijnen bepalen waarbinnen een derde in tussenkomst en vrijwaring moet worden opgeroepen (art. 857 Ger. W.). Hij kan de partijen ook gelasten alle middelen tegelijk voor te dragen (art. 869 Ger. W.)

3.2.2.2.3. Verplichtingen van de procespartijen en sanctie

3.2.2.2.3.1. De verplichtingen

– Onverminderd de toepassing van de in artikel 748, §§ 1 en 2 bedoelde uitzonderingen, worden de conclusies die na het verstrijken van de termijnen ter griffie worden neergelegd of aan de tegenpartij gezonden, ambtshalve uit de debatten geweerd. Op de rechtsdag kan de meest gerede partij een vonnis vorderen, dat in ieder geval op tegenspraak gewezen is.

In geval van onsplitsbaarheid van het geschil en onverminderd de toepassing van artikel 735, § 5, moet deze paragraaf worden toegepast wanneer een of meer partijen verstek laten gaan, terwijl ten minste één partij verschijnt” (art. 747, § 2).

– Hoewel de wetgever, op aanwijzing van de Raad van State³¹ het woordje “of” gebruikt, moeten de conclusies wel degelijk worden neergelegd en toegezonden. Men zou er op het eerste gezicht kunnen van uitgaan dat de wetgever een keuze laat, maar bij nader onderzoek van de wetgeschiedenis moet men tot de vaststelling komen dat dit niet zo is.

De Raad van State wees er in zijn advies immers op dat de oorspronkelijke tekst, waarin het woordje “en” werd gebruikt aldus kan worden geïnterpreteerd dat het voldoende is om binnen de gestelde termijn hetzij de conclusie ter griffie neer te leggen, hetzij met toepassing van artikel 745, eerste lid, een afschrift ervan te zenden aan de tegenpartij of aan haar advocaat, zodat die conclusie niet uit het debat wordt geweerd: volgens de letterlijke bewoordingen van de tekst wordt ze immers enkel uit het debat geweerd indien ze na het verstrijken van die termijn zowel ter griffie is neergelegd als aan de tegenpartij is verzonden. Met andere woorden, indien de conclusie binnen de gestelde termijn neergelegd is ter griffie voordat ze aan de tegenpartij is verzonden buiten de gestelde termijn, of omgekeerd, kan ze niet uit het debat worden geweerd.

De afdeling wetgeving van de Raad van State vroeg zich af of dit wel degelijk de bedoeling was van de steller van het voorontwerp, dan wel of zijn bedoeling er veeleer in bestond te beschouwen dat, wil men de sanctie van het ambtshalve weren van de conclusie voorkomen, deze conclusie ter griffie moet worden neergelegd en aan de overige partijen moet worden toegezonden vóór het verstrijken van de termijn die de rechter vastgesteld heeft in de beschikking van ingereedheidbrenging, doch zonder dat die

beide vormvereisten gelijktijdig vervuld moeten zijn. In dat geval moest de tekste worden aangepast, waarbij die bedoeling werd gepreciseerd.

In de memorie van toelichting wordt over deze regeling het volgende gezegd:

“Wanneer de voorzitter of de door hem aangewezen rechter de conclusietermijnen heeft bepaald, moet de indiening ter griffie van deze conclusies en de gelijktijdige verzending ervan naar de tegenpartij plaatsvinden binnen de vastgestelde termijn. De conclusies enkel ter griffie indienen, zonder gelijktijdige verzending naar de tegenpartij, voldoet niet aan de eisen van de wet. De rechter is dan verplicht de conclusies te weren, zelfs wanneer zij ter griffie binnen de termijn werden ingediend (Cass. 9 december 2005, J.L.M.B 2006, 4, met noot H. Boularbah; J.T. 2006, 4, met noot J. Englebert; P & B 2005, 289; RABG 2006, 341, met noot E. Brewaeys en B. Maes; zie ook: Brussel 16 januari 2006, J.T. 2006, 93; Brussel 7 maart 2006, J.T. 2006, 225).

Het tijdschema van het in gereedheid brengen van de zaak vermeldt de uiterste datum voor het ter griffie neerleggen van conclusies en de toezending ervan aan de tegenpartij.

Deze oplossing volgt uit het arrest van het Hof van Cassatie (1510 kamer, plenaire zitting) van 9 december 2005, J.T., 2006, blz. 4, en de opmerkingen van H. BOULARBAH, “Requiem pour l’article 745, alinéa 2, du Code judiciaire”; R.A.B.G., 2006, blz. 341 en de nota E. BREWAEYS en Bruno MAES, “Over de gelijktijdige neerlegging ter griffie en toezending van conclusies aan tegenpartij binnen de vastgestelde termijn (art. 745, eerste lid, jo 747, § 2, G.W.)”; J.L.M.B., 2006, blz. 4 en obs. H. BOULARBAH, “Vous communiquez? J’en suis fort aise. Eh bien! Déposez et envoyez à présent”). De woorden ter “griffie neerleggen” zijn soortnamen en hebben zowel betrekking op de toezending als op de neerlegging ter griffie (deze oplossing is ingegeven zowel door het huidige artikel 742, eerste lid, als door de wijze van neerlegging die volgt uit artikel 32bis van de wet tot wijziging van sommige bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek met het oog op de elektronische procesvoering. Aangezien artikel 742, eerste lid, zelf gewijzigd is bij artikel 20 van de wet van 10 juli 2006 betreffende de elektronische procesvoering, treden deze bepalingen in werking uiterlijk op 1 januari 2009). De term gelijktijdig of concomitant is niet in de tekst opgenomen, teneinde een verkeerde interpretatie te voorkomen die erin zou bestaan dat wordt geëist, op straffe van ambtshalve wering dat de conclusies tegelijkertijd ter griffie worden neergelegd en aan de tegenpartij worden toegezonden. Wat telt is de definitieve vervalddag en niet of deze vormvereisten al dan niet gelijktijdig zijn geschied.

³¹ Parl. St. Kamer 2006-07, 51/2811/001, p. 45.

Teneinde dit idee juridisch te huldigen en gelet op de opmerking van de Raad van State is het voegwoord “en” vervangen door “of”³².

Vóór de door de rechter vastgestelde datum moeten dus twee dingen gebeuren:

De neerlegging van de conclusies. Het gaat hier op het eerste gezicht om de effectieve neerlegging ter griffie³³, niet om de toezending naar de griffie (hoewel art. 742 Ger. W. deze twee mogelijkheden openlaat). Volgens sommigen is dit echter hetzelfde.³⁴ Hoewel voor “neerlegging ter griffie” in de Franstalige tekst nu eens de woorden “remises au greffe” en dan weer de woorden “déposées au greffe” worden gebruikt, leert lezing van de parlementaire voorbereiding dat de wetgever de neerlegging ter griffie van de conclusie bedoelde en niet de verzending ervan naar de griffie.³⁵ Het laatste woord is daarover dus nog niet gesproken.

De toezending van de conclusies naar de wederpartij. Dit is niet hetzelfde als de “overlegging”.³⁶ Die laatste term slaat op de effectieve mededeling. Voor wat de verhoudingen tussen de partijen betreft geldt de regel dat de procespartij moet kunnen bewijzen dat ze die tijdig naar de andere heeft toegezonden. Toezending betekent niets meer en ook niets minder dan het verzenen of versturen van de conclusie door de ene partij aan de andere. Deze verzending kan door alle middelen van recht worden bezworen. Toezending betekent niet dat de conclusie ook daadwerkelijk werd ontvangen door de tegenpartij. Een garantie is desbetreffend niet ingebouwd in de wet. Andere vereisten en formaliteiten worden niet gesteld.³⁷

Wat de datum van ontvangst betreft is de regeling van artikel 53bis Ger. W. van toepassing.

Neerlegging en toezending van de conclusies moeten dus niet noodzakelijk gelijktijdig, maar alleszins vóór de opgelegde datum gebeuren.

De regel dat neerlegging ter griffie als betekening geldt (art. 746) moet nu worden genuanceerd: die neerlegging

geldt als betekening op voorwaarde dat de conclusies tijdig aan de wederpartij werden toegezonden.

Er kunnen daarbij problemen rijzen vooral in verband met het bewijs van de toezending:

– Neerlegging geeft zekerheid (datumstempel griffie). Dit wordt gecontroleerd aan de hand van het dossier van de rechtspleging.

– Toezending is de zaak van de partijen. Het zal niet altijd evident zijn het bewijs te leveren van de verzending, bijvoorbeeld als deze bij gewone brief gebeurt.

– Men kan zich afvragen wat moet gebeuren met conclusies die werden toegezonden aan een niet meer geldend adres, bijvoorbeeld wanneer de tegenstrever-advocaat in de loop van het geding van kantoor(adres) verandert. Geldt hier ook de regel dat de kennisgeving geldig geschiedt aan het laatst gekende adres, zoals dit blijkt uit het dossier van de rechtspleging?³⁸

– Wat echter als de advocaat zijn adresverandering heeft meegedeeld, maar de andere daar nog geen rekening heeft mee gehouden? Wat als blijkt dat de “ontvangende” advocaat het nodige heeft gedaan om zijn briefwisseling te laten nazenden?³⁹

– Ook met fax-⁴⁰ en e-mailzendingen kan het soms mislopen: door een intrinsiek gebrek (virus, aanhangende spam) kan het gebeuren dat de verzonden e-mail niet bij de bestemming terecht komt (ook zonder dat de verzender daarvan op de hoogte is!).

De nieuwe regeling sluit op zich niet uit dat een partij in de tweede ronde nog conclusies neerlegt als zij naliet in de eerste ronde te concluderen. De wetgever heeft die controverse niet beslecht.⁴¹ De vroegere interpretatie blijft dus behouden.⁴² Artikel 747, § 2, van het Gerechtelijk Wetboek heeft niet de strekking dat een partij die nalaat binnen de door de rechter bepaalde termijn een conclusie te nemen hierdoor noodzakelijk het recht verbeurt om in een latere termijn een conclusie te nemen; de rechter mag echter op vordering van een wederpartij een deloyale pro-

³² Memorie van toelichting, *Parl. St.* Kamer 2006-07, 51/2811/001, p. 12.

³³ J. ENGLEBERT, *o.c.*, nr. 101.

³⁴ A. -, “La mise en état et l’audience des plaidoiries”, *J.T.* 2007, 558.

³⁵ P. DAUW en S. VOET, *o.c.*, *NjW* 2007, 587, nr. 58.

³⁶ Art. 745, tweede lid, dat het had over “overlegging” van conclusies, werd opgeheven. De term “overleggen” wordt nu nog gebruikt voor de mededeling van de stukken: art. 736, en duikt opnieuw op in art. 747, § 2, derde lid.

³⁷ P. DAUW en S. VOET, *o.c.*, *NjW* 2007, 587, nr. 58.

³⁸ Cass. 23 oktober 1992, *Arr. Cass.* 1991-92, 1236, *R.W.* 1993-94, 203.

³⁹ In de procedure voor de Raad van State bestaat daarvoor een geëigende oplossing: art. 84, § 2, van het besluit van de Regent van 23 augustus 1948 tot regeling van de rechtspleging voor de [afdeling bestuursrecht-spraak] van de Raad van State (ingevoegd bij K.B. 25/04/2007): “Met uitzondering van de Belgische administratieve overheden, kiest elke partij in een procedure in haar eerste processtuk woonplaats in België. Alle kennisgevingen, mededelingen en opmerkingen door de griffie worden rechtsgeldig op de gekozen woonplaats gedaan. Die woonplaatskeuze geldt voor alle daaropvolgende processtukken. Elke wijziging van de woonplaatskeuze wordt uitdrukkelijk geformuleerd en voor elk beroep afzonderlijk en bij aangekend schrijven ter kennis gebracht van de hoofdgriffier, met vermelding van het volledige rolnummer van het beroep waarop de wijziging betrekking heeft”.

⁴⁰ Rb. Brussel 5 december 1996, *J.L.M.B.* 1998, 1137.

⁴¹ D. SCHEERS en P. THIRIAR, *o.c.*, p. 41.

⁴² A. BOUCHÉ, *o.c.*, *J.T.* 2007, 559.

ceshouding sanctioneren en op die grond een conclusie uit het debat weren.⁴³

3.2.2.2.3.2. De sanctie

– Een conclusie die laattijdig werd neergelegd en verzonden wordt uit de debatten geweerd.

Meteen stelt zich ook de vraag wat de rechter moet doen als blijkt dat de verzending te laat gebeurde en de andere partij daarover geen moeilijkheden maakt en zelf conclusies heeft genomen. Artikel 867 Ger. W. is, volgens een gangbare opvatting, niet van toepassing als een “*delai accélérateur*” niet is nageleefd.⁴⁴

Conclusies moeten aan een aantal voorwaarden voldoen. Zij moeten uitdrukkelijk de eisen van de concluderende partij uiteenzetten alsook de middelen in feite en in rechte waarop iedere eis steunt. De in een andere zaak of in een andere aanleg genomen conclusies waarnaar wordt verwezen of waaraan wordt gerefereerd worden niet beschouwd als conclusies in de zin van artikel 780, eerste lid, 3° (art. 744, tweede lid). De invoering van de nieuwe bepaling doet voorts geen afbreuk aan de door het Hof van Cassatie⁴⁵ gevestigde regel dat de rechter gehouden is het geschil te beslechten overeenkomstig de daarop toepasselijke rechtsregel en dat hij de plicht heeft ambtshalve (maar met eerbiediging van het recht van verdediging) het recht op de feiten toe te passen.⁴⁶

In beginsel nemen de laatste conclusies van een partij de vorm aan van syntheseconclusies. Voor de toepassing van artikel 780, eerste lid, 3°, vervangen de syntheseconclusies alle vorige conclusies en desgevallend de gedinleidende akte van de partij die de syntheseconclusies neerlegt (art. 748bis). Deze bepaling heeft enkel gevolgen met betrekking tot de motiveringsverplichting. De overige conclusies blijven alle rechtsgevolgen sorteren. Zij zullen aldus moeten worden beoordeeld met betrekking tot de vraag of een vordering al dan niet tijdig werd gesteld of een exceptie *in limine litis* werd aangevoerd.⁴⁷ Bovendien belet niets de rechter toch rekening te houden met de in eerdere conclusies aangevoerde argumenten en kan de inhoud ervan worden tegengeworpen door de wederpartij.⁴⁸

Als een partij conclusies neerlegt die niet aan deze voorschriften beantwoorden, zullen die conclusies, volgens de tekst van de wet, niet uit het debat worden geweerd, maar zal de rechter er niet moeten op antwoorden.

Uiteindelijk komt dit op hetzelfde neer. Weliswaar voorziet de wet in een dergelijk geval niet in een repliekmogelijkheid voor de wederpartij.

Het voorschrift van artikel 744, tweede lid Ger. W. verhindert niet dat een procespartij haar vordering uitbreidt zoals voorzien door artikel 807 Ger. W.⁴⁹ De regel van artikel 748bis Ger. W. geldt niet voor conclusies genomen in het kader van de procedure op grond van artikel 19, tweede lid Ger. W., waarin een procedure-incident wordt ingeroepen dat geen einde stelt aan het geding, waarin wordt geantwoord op het advies van het openbaar ministerie of op het mondeling pleidooi van een partij die geen conclusies had genomen. Het voorschrift geldt evenmin voor conclusies waarin de eis wordt geactualiseerd op grond van artikel 808 Ger. W.⁵⁰

– Er bestaat geen verbod om te pleiten als er geen conclusies zijn.

Dit wettelijk beginsel bevestigt de eerdere rechtspraak van het Hof van Cassatie.⁵¹

“Het ontbreken of het ambtshalve weren van de conclusies houdt geen verbod tot pleiten in. Dat pleidooi geldt niet als conclusie. Na dat pleidooi kan de tegenpartij antwoordconclusies indienen. Daartoe zal de zaak van rechtswege op vijftien dagen in voortzetting worden gesteld, waarna ze zonder nieuwe debatten in beraad zal worden genomen. De rechter kan die termijn inkorten op verzoek van de partij die op grond van dit lid conclusies mag indienen.” (art. 756bis).

Bij deze conclusie kunnen stukken worden gevoegd die noodzakelijk zijn om de repliek te ondersteunen.⁵²

Die repliekmogelijkheid wordt als volgt verantwoord:

“2.1. ... Als men een partij die haar conclusies niet dan wel laattijdig heeft ingediend, toestaat te pleiten, kan zulks in bepaalde gevallen afbreuk doen aan de rechten van de verdediging van de andere partij, die de procedure van ingereedheidbrenging wel in acht heeft genomen. Dat knelpunt moet worden weggewerkt. Bovendien moet worden voorkomen dat het recht tot pleiten in alle omstandigheden geen toegang wordt aan de nalatige partijen, die zich niet de moeite getroosten om de regels van de ingereedheidbrenging in acht te nemen.

⁴³ Cass. 27 november 2003, *J.T.* 2005, 418, *Pas.* 2003, I, 1905.

⁴⁴ J. ENGLEBERT, *o.c.*, nrs. 105-106; Cass. 20 april 2007, *J.T.* 2007, 561, noot X. TATON.

⁴⁵ Cass. 14 april 2005, *J.L.M.B.* 2005, 856, noot G. DE LEVAL, *J.T.* 2005, 659, noot J. VAN COMPERNOLLE, *P.&B.* 2005, 300, *RABG* 2005, 1663, noot R. VERBEKE.

⁴⁶ P. DAUW en S. VOET, *o.c.*, *NjW* 2007, 588, nr. 63.

⁴⁷ D. SCHEERS en P. THIRIAR, *o.c.*, p. 53.

⁴⁸ P. DAUW en S. VOET, *o.c.*, *NjW* 2007, 589, nr. 66.

⁴⁹ A. BOUCHÉ, *o.c.*, *J.T.* 2007, 555.

⁵⁰ A. BOUCHÉ, *o.c.*, *J.T.* 2007, 555.

⁵¹ Cass. 27 september 2001, *A.J.T.* 2001-02, 481, noot L. BALLON; *R.W.* 2002-03, 18, *P.&B.* 2002, 114, noot P. THION.

⁵² A. BOUCHÉ, *o.c.*, *J.T.* 2007, 559.

Tot slot moet te allen prijze worden voorkomen dat de zaak na dat pleidooi opnieuw volledig in gereedheid moet worden gebracht, en zo de rechtspleging nodeloos wordt vertraagd en de partij die de spelregels wél heeft nageleefd, zonder enige reden wordt benadeeld.

2.2. De voorgestelde oplossing bestaat erin dat de partij, die voor het eerst kennis neemt van het pleidooi van de tegenpartij, en dus ook van haar argumenten, toe te staan dat pleidooi schriftelijk te beantwoorden.

Die mogelijkheid wordt enkel en alleen aan die partij verleend. Het gaat niet om een verplichting. De inhoud van het pleidooi van de tegenpartij zou de partij ervan kunnen doen afzien van die mogelijkheid gebruik te maken, omdat ze dat pleidooi, waarop de rechter niet hoeft in te gaan, niet te veel gewicht wil geven, of omdat ze meent dat de door de tegenpartij uiteengezette argumenten reeds zijn beantwoord in de door haar ingediende geschriften.

2.3. Als die partij schriftelijk wenst te antwoorden, moet zij dat meedelen na de terechtzitting. In dat geval wordt de zaak ambtshalve voor vijftien dagen voortgezet, opdat zij haar conclusies zou kunnen indienen. Binnen die termijn kan de partij zich nog bedenken en ervan afzien antwoordconclusies in te dienen. Tevens mag zij de rechter verzoeken die termijn in te korten. Indien conclusies worden genomen, worden zij uiterlijk ingediend op de terechtzitting voor de verdere afhandeling. De tekst preciseert dat die conclusies alleen "antwoordconclusies" mogen zijn, die met name beogen in te gaan op de argumenten en middelen die de tegenpartij in de pleidooien heeft uiteengezet. Die conclusies mogen alleen daarover handelen.

De zaak wordt onmiddellijk, zonder nieuwe debatten, in beraad genomen; bovendien mag de partij aan wie, ondanks het feit dat zij niet geldig heeft geconcludeerd, de toestemming tot pleiten werd verleend, geen repliek indienen.

Hoewel men zou kunnen stellen dat die partij benadeeld is ten aanzien van de andere, aangezien zij geen repliek meer mag indienen op het laatste schriftelijk stuk van de tegenpartij, moet erop worden gewezen dat die situatie rechtstreeks voortvloeit uit haar eigen nalatigheid bij de ingereedheidbrenging van de zaak.

Deze regeling stelt een juist evenwicht in tussen de rechten van de partijen en het belang van de rechter om zo volledig mogelijk geïnformeerd te zijn.⁵³

De partij die nog een antwoordconclusie mocht nemen, kan deze niet meer mondeling toelichten op de zitting waarop de zaak in beraad wordt genomen. Volgens sommigen is de logica hier echt wel zoek.⁵⁴

3.2.3. De verwijzing naar de rol

Dit noemt men soms de "handsfree"-route.⁵⁵

3.2.3.1. Mogelijkheid bij akkoord van de partijen

Partijen kunnen in onderlinge overeenstemming afwijken van de instaatstelling van de zaak overeenkomstig artikel 747, § 2, eerste lid en om de verwijzing ervan naar de rol verzoeken en, als de omstandigheden het toelaten, om verdaging tot een bepaalde datum.

De nieuwe wet maakt blijkbaar een einde aan de mogelijkheid om een zaak in te leiden en deze als en stok achter de deur te houden nadat ze naar de bijzondere rol werd verstuurd.⁵⁶

3.2.3.2. Facultatieve rechterlijke termijnregeling op aanvraag

"Wanneer de zaak naar de rol is verwezen, of werd verdaagd naar een latere datum, kan iedere partij, door middel van een gewoon schriftelijk verzoek neergelegd ter of gezonden aan de griffie, om de instaatstelling van de zaak verzoeken, overeenkomstig het eerste tot het vierde lid. Dit verzoek wordt door de griffier bij gerechtsbrief aan de andere partijen ter kennis gebracht en, in voorkomend geval, bij gewone brief aan hun advocaten. Deze kennisgeving doet de termijnen bepaald in het eerste en het derde lid ingaan." (art. 747, § 2, vijfde lid).

3.2.3.3. Gemeenschappelijk verzoek tot vaststelling

"Onverminderd de toepassing van artikel 747, wordt de rechtsdag bepaald op gezamenlijk verzoek van de partijen.

Het verzoek wordt gericht aan de voorzitter van de kamer waaraan de zaak werd toegewezen en ter griffie neergelegd, gelijktijdig met of na de neerlegging van de conclusies van de partijen.

De griffier brengt, bij gewone brief, de rechtsdag ter kennis van de partijen en hun advocaten" (art. 750).

Het indienen van een gemeenschappelijk verzoek tot vaststelling heeft -zoals vroeger- nog steeds een zeer belangrijk gevolg.

"In de zaken waarin artikel 735 niet van toepassing is, worden de conclusies neergelegd ter griffie of gezonden aan de tegenpartij na het in artikel 750 bedoelde gezamenlijk verzoek om bepaling van de rechtsdag, worden ambtshalve uit de debatten geweerd. Dit geldt niet wanneer het conclusies betreft die het verzoek als bedoeld in artikel 808 beogen of die geno-

⁵³ Parl. St. Kamer 2006-07, 51/2811/002, p. 41 e.v.

⁵⁴ D. SCHEERS en P. THIRIAR, o.c., p. 67.

⁵⁵ P. DAUW en S. VOET, o.c., NjW 2007, 583, nr. 28.

⁵⁶ D. SCHEERS en P. THIRIAR, o.c., p. 39.

men werden met de uitdrukkelijke instemming van de andere partijen” (art. 748, § 1).

3.3. Het uitstel

Partijen kunnen in onderlinge overeenstemming, als de omstandigheden het toelaten, om verdaging tot een bepaalde datum verzoeken.

Hier moeten twee voorwaarden vervuld zijn:

- overeenstemming tussen de partijen;
- de omstandigheden moeten een uitstel verantwoorden.

3.4. De regeling na heropening van de debatten

Indien de heropening van de debatten bevolen wordt, verzoekt de rechter de partijen om, binnen de termijnen die hij bepaalt en op straffe van ambtshalve verwijdering uit de debatten, hun schriftelijke opmerkingen over het middel of de verdediging ter rechtvaardiging ervan, uit te wisselen en hem deze te overhandigen. In voorkomend geval bepaalt hij dag en uur waarop de partijen over het door hem bepaalde onderwerp zullen worden gehoord.

Het valt op dat hier niet wordt gesproken over “neerleggen” of “toezenden” van conclusies.

Uit de memorie van toelichting blijkt dat de heropening van het debat zich kan beperken tot een schriftelijke procedure.⁵⁷ Men kan zich echter afvragen of die zienswijze wel verenigbaar is met de door artikel 148 G.W. vereiste openbaarheid van de terechtzitting.⁵⁸

3.5. Heropening van conclusietermijnen

Mits enige aanpassing blijft de regel van artikel 748 § 2, Ger. W. bestaan:

Een partij die conclusie heeft genomen, mag ten laatste dertig dagen vóór de rechtsdag om een nieuwe conclusietermijn verzoeken, indien zij gedurende de termijn die aan de rechtsdag voorafgaat, een nieuw en ter zake dienend stuk of feit heeft ontdekt dat nieuwe conclusies rechtvaardigt. Het verzoek wordt gericht aan de rechter door middel van een verzoekschrift waarin het nieuw stuk of feit alsook de invloed ervan op het onderzoek van het geschil nauwkeurig wordt aangegeven. Het verzoekschrift wordt ondertekend door de advocaat van de partij of, bij diens ontstentenis, door de partij zelf en het wordt ter griffie neergelegd in zoveel exemplaren als er betrokken partijen zijn. De griffier brengt het bij gewone brief ter kennis van de partijen en, in voorkomend geval, aan hun

advocaat, en bij gerechtsbrief aan de niet verschenen partij.

Deze partijen kunnen, binnen vijftien dagen na deze verzending⁵⁹ van de gerechtsbrief, op dezelfde wijze hun opmerkingen aan de rechter doen toekomen.

Binnen acht dagen na het verstrijken van de termijn bedoeld in het voorgaande lid, doet de rechter uitspraak op stukken door middel van een beschikking.

Indien hij de aanvraag inwilligt, bepaalt hij de termijnen om conclusie te nemen, of een syntheseconclusie moet worden genomen⁶⁰ en wijzigt zo nodig de rechtsdag. Tegen deze beschikkingen staat geen enkel rechtsmiddel open.

De conclusies die ter griffie zijn neergelegd of aan de andere partij gezonden na het verstrijken van de termijnen bedoeld in het voorgaande lid, worden ambtshalve uit de debatten geweerd. Op de rechtsdag kan de meest gerede partij een op tegenspraak gewezen vonnis vorderen.

4. De actieve rol van de rechter

4.1. De rechter als coach bij het benaastigen van een vlot procesverloop

4.1.1. Zoals hierboven uiteengezet moet de rechter het in gereedheid brengen van de zaak benaastigen, tenzij alle betrokken partijen hem van die taak ontslaan. (zie Hst. III).

4.1.2. De rechter zal vaker geïnterpelleerd worden voor tussenkomsten zoals bedoeld in artikel 19, tweede lid, Ger. W. (voorafgaande maatregelen, onderzoeksdaden en tussengeschillen over onderzoeksdaden – zie Hst. I). In dit verband behoren rechters aan de griffie de instructie te geven deze kwesties zo spoedig mogelijk op de zitting te brengen (als zij niet op de inleidende zitting of na uitstel op vaste datum worden behandeld).

Hoewel de wet het niet uitdrukkelijk oplegt moet, gelet op de aard van de gevraagde maatregel, de zaak bij hoogdringendheid worden vastgesteld en moeten deze vorderingen prioritair worden behandeld.

Deze nieuwe bepaling geeft de rechter op een geordende manier, op verzoek van een partij, de mogelijkheid in te grijpen in schadeverwekkende toestanden (vb. voorlopig een uitweg verlenen aan een ingesloten eigendom in afwachting van het debat ten gronde), een gewijzigde toestand via een plaatsopneming te komen vaststellen, aanslepende expertises te deblokken, tussengeschillen over expertises op te lossen enz....

⁵⁷ Parl. St. 2006-07, 51/2811/001, p. 26.

⁵⁸ En met het voorschrift van art. 6.1 E.V.R.M. dat eenieder, ook in civiele zaken, recht heeft op een openbare behandeling van zijn zaak.

⁵⁹ De wetgever is klaarblijkelijk uit het oog verloren dat dergelijke wijze van termijn aanvang niet de meest orthodoxe is (Arbitragehof nr. 170/2003 van 17 december 2003).

⁶⁰ Dit is een letterlijke aanhaling van de wettekst

Indien de zaak al werd vastgesteld ten gronde dient deze datum behouden in principe behouden te blijven en zal een vervroegde zittingsdatum bepaald worden voor de maatregelen bedoeld in artikel 19, tweede lid, Ger. W.

4.1.3. De rechter heeft de mogelijkheid een geldboete op te leggen voor ‘kennelijk vertragende en onrechtmatige doeleinden’ (zie hierna VI, 1).

4.2. De rechter heeft de zaak bestudeerd voor de pleitzitting en nodigt de partijen uit tot een interactief debat

Hoewel het reeds tot de praktijk van vele rechters behoort om voor de pleidooien de conclusies van de partijen te bestuderen, wordt thans door de wetgever de mogelijkheid aangereikt om dat grondiger te doen door de partijen op te leggen ten minste vijftien dagen voor de pleitzitting de stukken neer te leggen (art. 756 Ger. W. – zie *supra* II 2.2.)

Art. 756ter Ger. W. luidt als volgt:

“Tijdens dan wel voor de pleitzitting kan de rechter voorstellen om de pleidooien te vervangen door een interactief debat. Indien de partijen daarmee instemmen, leidt de rechter het debat, waarbij hij de mogelijkheid heeft de partijen te oriënteren naar aangelegenheden die hij relevant vindt en die van aard zijn hem opheldering te verschaffen. Tijdens dat debat mogen de partijen vragen stellen die niet door de rechter zijn opgeworpen, op voorwaarde dat deze hetzij in hun geschriften werden aangevoerd, hetzij gekoppeld zijn aan de toepassing van artikel 735 hetzij betrekking hebben op een onregelmatigheid die de procedure van instaatstelling aantast. Indien een partij er zich tegen verzet dat de pleidooien door een interactief debat worden vervangen, kan het debat desondanks na de pleidooien plaatsvinden.”

De tekst van dit artikel is helder geformuleerd. Men zou kunnen betreuren dat de wetgever de rechter *niet verplicht* wordt een interactief debat voor te stellen. De wet stelt dat de rechter het interactief debat ‘kan’ voorstellen. Aldus kan de rechter, ondanks de inspanningen van de partijen om hem vooraf alle nodige informatie te verstrekken toch nog verzuimen de zaken grondig voor te bereiden al is dat vanuit deontologisch oogpunt verwerpelijk. Dat niet in elke zaak een interactief debat *moet* worden voorgesteld wordt gerechtvaardigd doordat sommige zaken zo eenvoudig zijn dat zij zich niet lenen tot een interactief debat. Met een gekunsteld ‘pro forma’ debat is niemand gebaat.

De rechter kan het interactief debat voorstellen ‘*tijdens of voor de pleitzitting*’. De rechter zou eventueel het voor-

stel al kunnen formuleren in de beschikking overeenkomstig artikel 747 Ger. W.⁶¹, maar er mag verwacht worden dat het meestal zal worden geformuleerd op de pleitzitting. Dat is het tijdstip waarop de rechter kennis heeft kunnen nemen van de dossierstukken en conclusies van de partijen en het best kan oordelen over de zin en inhoud van het interactief debat. In de eerste commentaren werd ook al gewezen op de mogelijkheid dat de rechter die meent ambtshalve een middel van onontvankelijkheid te moeten opwerpen, de vragen die hij in dat verband te stellen heeft op voorhand aan de partijen kan meedelen om zo een heropening van de debatten te vermijden.⁶²

Dat de rechter een interactief debat zonder pleidooien niet kan opleggen tegen de wil van de partijen is een uiting van de bekommernis van de wetgever voor een volwaardige uitoefening van het recht van verdediging. De procespartijen zullen zich hopelijk wel realiseren dat als de rechter een interactief debat voorstelt in courante en niet gecompliceerde zaken, en zij toch aandringen op pleidooien, zij zowel de tijd van de (goed voorbereide) rechter als van zichzelf verspillen.

Hopelijk ontwikkelt de rechtspraktijk zich dusdanig dat het interactief debat de regel wordt en de pleidooien de uitzondering. De voordelen daarvan liggen voor de hand. Er wordt zittingstijd gewonnen, zodanig dat in principe meer zaken op een zitting kunnen worden behandeld en ook de partijen minder tijd op de zitting verliezen. Bovendien zal een goed voorbereide rechter om reden van efficiëntie en eigen tijdmanagement ook meer gemotiveerd zijn om zijn vonnis kort na de behandeling ter zitting af te werken om de vruchten van zijn voorbereidingen te kunnen oogsten.

Het ‘nieuwe’ interactief debat staat niet vrij van kritiek. Sommigen menen dat de regeling in feite niets bijdraagt aan de behandeling van de zaak omdat ook voorheen de rechter actief kon tussenkomen, vragen stellen, of de partijen verzoeken hun pleidooien te beperken tot bepaalde punten.⁶³ Daar staat tegenover dat dank zij de verplichte voorafgaande neerlegging van de dossierstukken de rechter nooit voorheen zich zo goed kon voorbereiden om het (interactief) debat te leiden. Dat kan ongetwijfeld heropeningen van debatten vermijden hetgeen één van de doelen van de wetgever was.⁶⁴

Artikel 756ter Ger. W. bepaalt ook dat de partijen tijdens dat debat vragen mogen stellen die niet door de rechter zijn opgeworpen, op voorwaarde dat deze hetzij in hun geschriften werden aangevoerd, hetzij gekoppeld zijn aan de toepassing van artikel 735, hetzij betrekking hebben op

⁶¹ D. SCHEERS en P. THIRIAR, *o.c.*, p. 68.

⁶² A. BOUCHE, *o.c.*, *J.T.* 2007, 559, met verwijzing naar F. VAN DROOGENBROECK, “Le nouveau droit judiciaire en principes”, in *Le droit judiciaire en effervescence*, documentatie van een studiedag van de Conférence du Jeune barreau de Bruxelles, nrs. 94 en 95, documentatie die in boekvorm zal verschijnen uitgegeven door Editions du Jeune Barreau de Bruxelles.

⁶³ D. SCHEERS en P. THIRIAR, *o.c.*, p. 69.

⁶⁴ Memorie van toelichting, *l.c.*, p. 21.

een onregelmatigheid die de procedure van instaatstelling aantast. Ook de relevantie en de duidelijkheid van deze bepaling wordt in twijfel getrokken.⁶⁵ Men mag aannemen dat de wetgever enkel heeft willen aangeven dat het debat ter zake moet zijn en dat tijdverlies op de zitting moet worden vermeden ingevolge vragen of uiteenzettingen, die wegens gemis van verband met de conclusies niet relevant zijn voor de motivering van de beslissing van de rechter.

Het interactief debat vraagt van de rechter een grote beheersing en vaardigheid opdat de vragen die worden gesteld en de interventies die de rechter doet geen schijn van partijdigheid of vooringenomenheid wekken en aanleiding geven tot wettige verdenking, met een eventuele wraking of onttrekking van de zaak aan de rechter voor gevolg.⁶⁶

4.3. De rechter moet tijdig beslissen en moet zich (meer) verantwoorden

4.3.1. De rechter die een zaak in beraad houdt moet de dag van de uitspraak bepalen en het vonnis moet uitgesproken worden binnen de maand⁶⁷, zoals dat voorheen werd bepaald in het oude artikel 770 Ger. W.⁶⁸, dat ook reeds oplegde dat de oorzaken van de vertraging op het zittingsblad moeten worden vermeld. De nieuwe wet voegt eraan toe dat de vermelding op het zittingsblad objectief moet kunnen verantwoord worden tegenover de hiërarchische overheid die belast is met het toezicht op de termijnen van beraad (art. 770, § 1, vierde lid, Ger. W.). De vereiste dat de vermelding objectief moet kunnen verantwoord worden beoogt inhoudsloze stereotiepe stijlformules ter vermijden, waarvan in het verleden wel eens gebruik werd gemaakt.⁶⁹

De termijn van beraad van een maand wordt niet geschorst tijdens de vakantie.⁷⁰ Uit artikel 334 en 335 Ger. W. volgt weliswaar dat tijdens de gerechtelijke vakantie de werkzaamheden van de ‘gewone’ kamers worden geschorst en dat enkel de vakantiekamers operatief zijn, maar deze artikelen moeten samen gelezen worden met artikel 339 Ger. W. dat bepaalt dat “De hoven en rechtbanken (...) zo nodig tijdens de vakantie (bijeenkomen) in om het even welke zaak (...) hun beslissingen uit te spreken”.

4.3.2. De rapportering aan de hiërarchische overheid wordt door artikel 770, § 2 opgedragen aan de griffie:

“De griffiers maken in tweevoud de lijst op van de zaken waarin de uitspraak met meer dan een maand werd uitgesteld. Deze lijst wordt ter ondertekening voorgelegd aan de betrokken magistraat of magistraten, die zo in de gelegenheid worden gesteld schriftelijk opmerkingen te maken.

De lijsten worden op initiatief van de hoofdgriffier, elke maand opgemaakt en toegezonden aan de korpschef van het gerecht en aan de korpschef van het openbaar ministerie bij dat gerecht.

De hoofdgriffier bij het vrederecht maakt de lijst over aan de procureur des Konings van de rechtbank van eerste aanleg van de rechtbank van eerste aanleg van zijn gerechtelijk arrondissement.

Een afschrift wordt bewaard ter griffie”.

Dat de (hoofd)griffier wordt aangesteld als klokkenluiders of rapporteur van de (in)productiviteit van de rechter waarmee hij samenwerkt, is vanuit het oogpunt van de goede arbeidsverhoudingen tussen de betrokkenen een ongelukkige oplossing. De griffier krijgt deze ondankbare taak toegeschoven omdat wij niet beschikken over een hedendaags informaticasysteem. Dat zou een korpschef met een eenvoudige druk op de knop toelaten om de snelheid waarmee een rechter zijn zaken behandelt te controleren. In Nederland kunnen rechters van een zelfde rechtscollege via het computernetwerk nagaan hoeveel zaken door hun collega's in beraad werden genomen en hoe snel (of traag) ze worden afgewerkt... Hoeveel Phenixen zullen nog moeten herrijzen uit hun as voor wij zo ver staan?

De toekomst zal uitwijzen hoeveel ‘arbeidsvreugde’ door de nieuwe rapportering wordt opgewekt in de relatie tussen rechter en griffier. Ook is het mogelijk dat er een ‘collegiale solidariteit (lees: complicitéit)’ ontstaat. Justitie en human resources hebben nog een hele weg te gaan.

4.3.3. Het oude artikel 770, vierde lid, Ger. W. bepaalde reeds dat een rechter die het beraad langer dan *drie maanden* aanhoudt de eerste voorzitter van het hof van beroep of van het arbeidshof daarvan moet in kennis stellen. Het nieuwe artikel 770, § 3 breidt deze meldingsplicht uit ten aanzien van de eigen korpschef en voegt eraan toe dat ook een partij daartoe het initiatief kan nemen.

4.3.4. Indien een beraad langer duurt dan drie maanden wordt de magistraat onverwijld opgeroepen door de korpschef om te worden gehoord over de oorzaken van de vertraging (art. 770, § 4, eerste lid). Ook indien het her-

⁶⁵ D. SCHEERS en P. THIRIAR, *o.c.*, p. 69.

⁶⁶ Art. 828, 1° Ger. W. en art. 648, 1° Ger. W.

⁶⁷ Eventueel mag de uitspraak plaatsgrijpen op een vroegere datum dan degene die de rechter bij de sluiting van de debatten meedeelde – zie D. SCHEERS en P. THIRIAR, *o.c.*, p. 72 met verwijzing naar L. VERHAEGEN, “Art. 769-771, Ger. W.”, *Comm. Ger.*, 7; Cass. 17 juni 2004, *R.W.* 2005-06, 1220, 60 en *RABG* 2002,60; zie ook J.-F. FUNCK, “Le délibéré et le jugement”, in J. ENGLEBERT (ed), *Le procès civil accéléré*, Larcier, 2007, p. 186, nr. 17.

⁶⁸ In geval van advies door het openbaar ministerie geldt ook dezelfde regeling als in het oude art. 770, tweede lid Ger. W.

⁶⁹ J.-F. FUNCK, *o.c.*, p. 186, nr. 18.

⁷⁰ D. SCHEERS en P. THIRIAR, *o.c.*, p. 72; J.-F. FUNCK, *o.c.*, nr. 16, p. 185-186.

haaldelijk gebeurt dat een rechter de vonnissen meer dan een maand in beraad houdt (art. 770, § 4, tweede lid) wordt hij op het matje geroepen. Van het *verhoor* wordt een *proces-verbaal* opgemaakt en de korpschef en de opgeroepen magistraat “werken in onderling overleg een oplossing uit om de vertraging te verhelpen” (art. 770, § 4, derde en vierde lid). Het zou de bedoeling zijn dat het tot een opbouwend (functionerings)gesprek komt tussen de betrokken rechter en zijn korpschef.⁷¹

4.3.5. Het verhoor door de korpschef blijft evenwel niet altijd zonder gevolgen. Artikel 770, § 5 bepaalt dat het proces-verbaal van verhoor waarvan sprake in aanmerking wordt genomen in geval van tuchtvervolgingen, bij de periodieke evaluatie van de magistraat of bij een benoeming.

Achterstand in het werk kan dus aanleiding geven tot (een) tuchtstraf(fen)⁷², een slechte evaluatie (die bij herhaling weddeverlies kan meebrengen) of tot een nadelige positie bij een nagestreefde promotie.

⁷¹ Tijdens de bespreking in de Kamer deelde de minister mee dat wanneer een magistraat in deze context door de korpschef wordt ontboden, overleg de regel is en dat de korpschef in eerste instantie de redenen moet trachten te begrijpen waarom een magistraat achterstand ontwikkelt en mee naar oplossingen moet zoeken om er komaf mee te maken: *Parl. St. Kamer 2006-07*, 51-2811/005, 32.

⁷² *In fine* van art. 770 Ger. W. wordt bepaald dat “indien een tuchtsanctie verantwoord is” de opgelegde straf “in geen geval lager (kan) zijn dan een zware straf in de eerste graad”. Dat betekent concreet dat de straf in die omstandigheden zwaarder moet zijn dan een “waarschuwing” of een “berisping”: zie art. 405 Ger. W.